OKM / Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto

Ylijohtaja Petri Lempinen 30.4.2024

Ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkauksesta ja tilastotietoja

Ammatillisen koulutuksen järjestäminen perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämään järjestämislupaan. Koulutuksen järjestäjinä toimii kuntia, kuntayhtymiä sekä yksityisoikeudellisia yhteisöjä ja säätiöitä. Koulutuksen järjestäjiä on yhteensä 135. Näistä yksi on lailla säädetty valtion oppilaitos Saamelaisalueen koulutuskeskus, jonka rahoitus on erillinen ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoituksesta.

OKM rahoittaa koulutuksen järjestäjiä ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoituksella. Rahoituksen myöntämisperusteista on säädetty opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa. Voimassa olevien säädösten mukaisesti ammatillisen koulutuksen rahoituksesta 70 % perustuu koulutukseen osallistumiseen (tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä), 20 % opiskelijoiden opintosuorituksiin ja 10 % vaikuttavuuteen (työllistyminen, siirtyminen jatko-opintoihin, opiskelija- ja työelämäpalaute).

Valtion vuoden 2024 talousarviossa ammatillisen koulutuksen vos-rahoitus on 2,148 miljardia euroa sisältäen valtion ja kuntien maksuosuuden. Talousarvion mukaan tavoitteellisten opiskelijavuosien enimmäismäärä on 180 700.

Hallituksen 25.4.2024 hyväksymän julkisen talouden suunnitelman mukaisesti määrärahaan kohdistetaan 100 miljoonan euron säästö vuodesta 2025 alkaen. Tämä vastaa laskennallisesti noin 8 300 tavoitteellisen opiskelijavuoden vähennystä, joka jyvitetään koulutuksen järjestäjille vuoden 2025 suoritepäätöksen yhteydessä. Ensi vuoden rahoituksesta päätettäessä huomioidaan hallituksen linjaus leikkauksen kohdistamisesta ammatillisen tai korkeamman tutkinnon jo suorittaneisiin. Tämä tehdään suhteessa koulutuksen järjestäjien aiempaan toteumaan. Nämä kriteerit täsmentyvät kesän aikana ja niistä viestitään koulutuksen järjestäjille, kun rahoitushaku avataan syys-lokakuun vaihteessa sekä mahdollisuuksien mukaan ennakoivasti myös sitä ennen.

Koulutuksen järjestäjän saama valtionosuusrahoitus on yleiskatteista ja koulutuksen järjestäjä päättää järjestämislupansa (oikeus järjestää eri tutkintoja ja koulutuksia) ja suoritepäätöksen (käytössä oleva resurssi euroina ja tavoitteellisina opiskelijavuosina) puitteissa koulutustarjontansa suuntaamisesta eri tutkinnoissa. Perusopetuksen päättävät oppivelvolliset hakeutuvat pääosin yhteishaussa. Muuten hakeutuminen tapahtuu jatkuvan haun kautta. Näillä keinoilla koulutuksen järjestäjät suuntaavat koulutustarjontaansa ensisijaisesti oppivelvollisten tarpeisiin hallituksen linjauksen mukaisesti.

Taustaa

Suomessa on laaja julkisesti rahoitettu ammatillisen koulutuksen tarjonta. Opetushallinnon tietopalvelu Vipusen mukaan koulutukseen osallistuu vuosittain noin 340 000 ihmistä. Kyse on suurelta osin aikuiskoulutuksesta. Perusopetuksen päättävistä oppivelvollisista alle puolet jatkaa opintojaan ammatillisessa koulutuksessa.

Vuonna 2022 ammatillisen perustutkinnon opiskelijoista alle 20-vuotiaita oli 42,6 % ja alle 25-vuotiaita 59,5 % (sisältäen myös alle 20-vuotiaat). Iän lisäksi myös opiskelijoiden pohjakoulutus vaihtelee suuresti. Peruskoulupohjalta ammattiin opiskeli 48,2 % opiskelijoista, kun korkeakoulututkinnon suorittaneita oli 11,5 %.

Opiskelijat tutkintotyypeittäin ja iän mukaan vuonna 2022:

	kaikki	alle 20-v.	alle 25-v.
ammatillinen perustutkinto	256 782	109 329	152 832
ammattitutkinto	56 727	555	5 985
erikoisammattitutkinto	26 298	12	525
yhteensä	339 807	109 896	159 342

Uudet opiskelijat pohjakoulutuksen mukaan vuonna 2022:

	lukumäärä	%-osuus
perusasteen opinnot	65 217	48,2
ylioppilastutkinto	7 125	5,3
ammatillinen perustutkinto	34 122	25,2
ammatti- tai erikoisammattitutkinto	9 903	7,3
opistoasteen tutkinto	3 357	2,5
alempi korkeakoulututkinto (ml. AMK)	10 185	7,5
ylempi korkeakoulututkinto	5 415	4,0
yhteensä	135 324	100,0

Eri pohjakoulutuksilla olevia henkilöitä aloitti lähes kaikissa 160 ammatillisesta tutkinnosta. Esimerkiksi korkeakoulututkinnon suorittaneet alanvaihtajat suorittavat erinäisiä perustutkintoja. Korkeakoulutettujen osalta kuitenkin havaitaan, että heidän kiinnostuksensa keskittyy seitsemään erikoisammattitutkintoon, joiden kaikista aloittajista vähintään kolmasosa oli korkeakoulututkinnon suorittaneita. Näissä tutkinnoissa aloitti noin 5 700 korkeakoulutettua. Kolmessa tutkinnossa yli puolet opiskelijoista oli suorittanut korkeakoulututkinnon (ympäristöalan, tuotekehittäjän sekä johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnot).

Julkisesti rahoitettuina koulutuksen järjestäjä voi periä ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa opiskelijalta kohtuullisen maksun, jolla katetaan osin koulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Koulutuksen järjestäjä ei voi tehdä koulutuksilla voittoa toisin kuin korkeakoulut tarjoamillaan mahdollisuuksilla täydennyskoulutukseen.